

Cineclubs: per amor al setè art

«Estimar el cinema». Aquest títol d'un cicle de pel·lícules clàssiques que la Fox va recuperar als anys vuitanta serveix per definir el sentiment que mou un grup de persones a muntar o conservar un cineclub en temps de multisales, consum ràpid i crispetes. Les motivacions concretes han variat al llarg de les èpoques, però sempre es manté aquest sentiment d'amor al cinema.

Text > **MANEL MIR**, periodista

El primer cineclub de l'Estat espanyol està documentat a Catalunya a l'estiu de 1923, concretament al barri d'Horta de Barcelona. Així es pot llegir al número 269 de la publicació *Arte y Cinematografía* (primera revista de cinema de l'Estat espanyol, que es va publicar entre 1910 i 1936), en l'edició de l'agost d'aquell any. L'article destacava que una colla de joves amants del setè art acabaven de fundar a Barcelona el primer club cinematogràfic d'Espanya, «obra meritíssima i que sólo elogios merece».

A les comarques gironines, a principis dels anys cinquanta, l'Institut Francès ja organitzava sessions de cineclub en col·laboració amb el GEIEG

(Grup Excursionista i Esportiu Gironí). Però oficialment el primer cineclub de la demarcació va ser el que va néixer a Figueres l'any 1957 integrat en la secció cultural del Patronat de la Catequística, fet que va tenir la rellevància d'un gran esdeveniment social. El Casino Menestral va acollir, a partir de finals dels anys cinquanta, sessions de pel·lícules que eren presentades per comentaristes de cinema de l'època (una projecció de *Te querré siempre*, de Rossellini, presentada pel col·laborador del diari *Los Sitios* Martín Catá servia per parlar de l'evolució del cinema a Itàlia), col·loquis sobre temes específics (Joan Francesc de Lasa en va conduir

un sobre el cinema espanyol en què el públic assistent no es va estar de preguntar-li sobre el funcionament de la censura) i altres actes que obtenien bona resposta per part dels socis i espectadors.

Anys d'expansió

Val a dir que la data no és casual: coincideix amb la regulació que el règim franquista va emprendre dels cineclubs, atesa la seva proliferació durant aquella dècada després de la sequera en temps de postguerra. És així com l'any 1957 es va constituir la Federación Nacional de Cineclubs, alhora que es va crear l'Associació de Cineclubs de Catalunya. A partir d'aquí, va ser al llarg dels anys seixanta que el cineclubisme va créixer arreu a l'aixopluc de l'obertura política promoguda des del 1962 pel ministre d'Informació i Turisme, Manuel Fraga Iribarne, i pel director general de Cinema i Teatre, José María García Escudero. Els cineclubs van gaudir d'avantatges que el règim els facilitava per tirar endavant: descomptes en el lloguer de pel·lícules, una certa permissivitat de la censura per a alguns títols compromesos que es programaven al marge dels circuits comercials i autorització per organitzar nombroses activitats paral·leles, com ara conferències, seminaris i col·loquis que promovien la reflexió i la conscienciació crítica dels espectadors joves.

>> *La taquillera del Cinema Montgrí de Torroella.* (Autoria: CLAUDI VALENTÍ)

>> Una parella entra al Cinema Montgrí. (Autoria: CLAUDI VALENTÍ)

Així, en general, la idea que llavors animava els impulsors dels cineclubs no difereix gaire de la d'avui dia: es tractava de fer arribar als espectadors pel·lícules que no es veien als cinemes comercials. Els cinèfils que hi havia darrere cada cineclub consideraven que el cinema podia transcendir el simple entreteniment, que a través de moltes pel·lícules i cinematografies diverses es podien plantejar debats sobre temes d'actualitat o sobre el setè art mateix. A això caldria afegir-hi el context de cada època. Als anys del franquisme el cineclub es convertia en un refugi de llibertat cultural enfront de la repressió i la censura, mentre que actualment és més un espai on es compensa la manca de diversitat cinematogràfica de les grans multisales, si bé persisteix l'oportunitat de conèixer i analitzar cultures i realitats a les quals el públic no té accés pels canals de comunicació convencionals.

El primer de Girona

A la ciutat de Girona, teòricament, el cineclub el va dur l'any 1966 l'AFYC (Agrupación Fotográfica y Cinemato-

gràfica). Un seguit d'entrebancs burocràtics van retardar la seva posada en marxa pràcticament un any des de la fundació de l'entitat, el 1965. Si diem *teòricament* és perquè el 1964 un grup d'antics alumnes dels germans maristes ja havien posat en marxa el cineclub Ademar. Aquest va mantenir una intensa activitat durant quatre anys, fins que es va dissoldre, el 1968. En canvi, el cineclub AFYC va continuar uns quants anys més, en el decurs dels quals va oferir títols destacats del cinema nord-americà i europeu (Ingmar Bergman, Orson Welles, Sam Peckinpah, Joseph Losey, Otto Preminger, Jean Renoir, José María Nunes, l'Escola de Barcelona...), tant en versió original com doblada al castellà. Les projeccions es duïen a terme al cine Modern i, més tard, a l'Esplai de Salt, però també se'n feien a la seu de l'Agrupació, al carrer de Bonaventura Carerras Peralta. En aquest espai, el 16 de novembre de 1970 i en sessió restringida als socis de l'entitat, es va projectar el clàssic mut *El cuirassat Potemkin*, de Serguei Eisenstein, pel·lícula prohibida pel franquisme que no es va reestrenar

El cineclubisme va créixer amb l'obertura política promoguda des de 1962 per Fraga i García Escudero

a Girona fins vuit anys més tard; anteriorment al règim dictatorial s'havia estrenat al Teatre Albèniz, al maig de 1936.

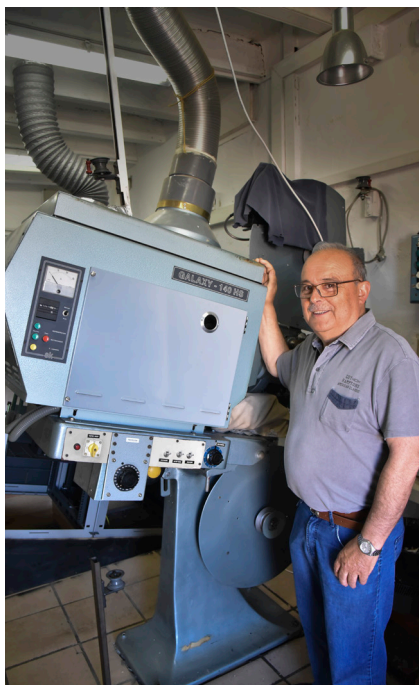
Banyoles, Cassà de la Selva, Palamós i Sant Feliu de Guíxols van ser altres municipis que van obrir cineclubs a la segona meitat dels anys seixanta, amb títols i autors que es repetien d'unes poblacions a altres.

Els més veterans

Referint-nos ja a l'època actual, el Cine Club Torroellenc, nascut el 1976, és una entitat que s'ha fet un nom propi entre els clubs cinematogràfics de Catalunya per l'experiència acumulada en l'organització de sessions de cinema i d'activitats relacionades amb el setè art, però també per la regularitat mostrada al llarg dels seus quaranta-dos anys. Des dels inicis, el seu lloc de projeccions és el Cinema Montgrí, una antiga sala que va obrir l'any 1928 i que l'Ajuntament de Torroella de Montgrí va adquirir el 1985. Dos anys abans, la Generalitat de Catalunya va guardonar aquesta entitat amb el premi al millor cineclub de Catalunya, i en va valorar la constància i la diversitat de les activitats. El Cine Club Torroellenc està gestionat des del 2002 per Jordi Bellapart i gaudeix de bona salut gràcies a la fidelitat dels espectadors del mateix municipi. Recentment, el Cinema Montgrí va instal·lar un modern projector digital, obligat per l'evolució dels sistemes de projecció cinematogràfica.

El Cine Club Olot el segueix en veterania, ja que des del 1980, i de forma ininterrompuda, projecta cinema d'autor al municipi. Durant la seva llarga trajectòria ha projectat les pel·lícules al Teatre Principal, però també al cinema Colón i, més recentment, als Cines Olot. Aquest últim canvi va ser obligat per l'esmentada transició del cel·luloide al sistema digital, que ha acabat afectant els diversos cineclubs del territori, ja sigui per renovar-se o per cessar l'activitat. A part de la programació pròpia, formada per pel·lícules d'autor europees però també d'arreu del món que no arriben a les sales comercials, el Cine Club Olot també gestiona la programació de la Filmoteca de Catalunya a la capital de la Garrotxa. Ambdues modalitats s'alternen, en versió original subtítolada, els divendres a les 10 del vespre.

El Vuitimig de Cassà de la Selva, fundat el 1988, és un altre dels cineclubs amb més tradició de les comarques

>> Jordi Bellapart a la sala de projeccions del Montgrí. (Autoria: CLAUDI VALENTÍ)

gironines, amb el toc de distinció afegit que representa tenir un nom d'arrel felliniana. Els seus gestors, encapçalats per Josep Ferrer, se senten hereus de la tasca de Ramon Rabassedas i Colomer, el qual va fundar el primer cineclub del poble, l'any 1965. De fet, quan van posar en marxa l'entitat, no pensaven tirar-la endavant com a cineclub, però s'hi van decidir quan van conèixer Rabassedas. El Cine Club Vuitimig destaca per la diversitat d'activitats que programa al llarg de l'any: a part de les sessions regulars, té la MACCA (Mostra d'Animació i Curtmetratges de Cassà), el Correcurts,

sessions de documentals, cinema al carrer i cine per a tots els públics.

El Cine Club Olot gestiona les sessions de la Filmoteca de Catalunya a la capital de la Garrotxa

Els més nous

El cineclub Diòptria de Figueres es va constituir el 1996 i va agafar el relleu del pioner cineclub nascut als anys cinquanta i del cineclub Globus, que va desenvolupar la seva activitat durant els anys posteriors al franquisme i la transició democràtica. El Diòptria té com a finalitat principal estrenar pel·lícules d'autor en versió original subtitulada que, d'una altra manera, no es veurien a Figueres, ja que no formen part de la cartellera de les multisales. En els seus inicis, el Diòptria programava les sessions al ja desaparegut cinema Savoy. Quan aquest va tancar, l'empresari Antoni Camprubí va acollir el cineclub als Catcinemes, fins que l'any 2014 l'entitat va traslladar les sessions a La Cate, espai municipal que anys enrere ja havia funcionat com a sala de cinema i que ha permès al cineclub disposar d'un lloc al centre de la ciutat.

A Celrà, el Cineclub21 va prendre el relleu, l'any 2011, de l'antic Cineclub

2001, que l'any anterior havia tancat una dècada llarga d'activitat. Les sessions tenen lloc, un dissabte al mes, al Teatre Ateneu, sempre en versió original.

Un cas a part és el cineclub dels Amics de la Vall de Ribes, associació que es va formar l'any 2003 amb Joaquim Roqué al capdavant i amb la finalitat de potenciar el cinema i les activitats culturals a Ribes de Freser. Una de les seves motivacions principals va ser donar més vida al Cinema Catalunya. Aquesta sala centenària del municipi va tancar les portes l'any 2008 i l'any següent va reobrir reconvertida en un centre cultural on, a més de projeccions cinematogràfiques, es porten a terme cinefòrums, transmissions d'òpera en directe, conferències, debats i concerts. Els Amics de la Vall de Ribes, mitjançant un acord amb l'Ajuntament, van assumir la gestió del Cinema Catalunya. D'altra banda, des del 2014 celebren anualment el Festival Gollut, que premia els millors audiovisuals i fotografies de temàtica social. L'any 2015, es va aconseguir digitalitzar el cinema amb l'ajuda econòmica del consistori i de la Diputació de Girona.

La Generalitat va guardonar el Cine Club Torroellenc, el 1983, amb el premi al millor cineclub de Catalunya

>> Platea i amfiteatre del Cinema Montgrí, en una sessió de diumenge a la tarda. (Autoria: CLAUDI VALENTÍ)

